

Choć w przypadku osoby bezdomnej organem właściwym w zakresie pomocy społecznej jest gmina ostatniego miejsca zameldowania (art. 101 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej), to zgodnie z art. 101 ust. 3 tej ustawy z uwagi na szczególną sytuację, w której znalazł się wnioskodawca, właściwość miejscowa może być określona według miejsca jego aktualnego pobytu.

por. postanowienie NSA z 23 października 2020 r., sygn. I OW 67/20

Przywołane postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego zapadło w ramach negatywnego sporu kompetencyjnego między dwiema gminami. Jedną z nich była gmina, w której wnioskodawca przebywał w schronisku dla bezdomnych po zwolnieniu z zakładu karnego. Drugą była gmina, w której przed kilkunastu laty był zameldowany. Dodać w tym miejscu należy, że w miejscowości, w której wnioskodawca obecnie przebywał był objęty specjalistyczną opieką medyczną, tu również mieszkali jego dzieci, jakie miał z konkubiną.

Rozważając całość sprawy Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że ustawodawca za naczelną zasadę postępowania w sprawach o świadczenia z pomocy społecznej przyjął obowiązek kierowania się dobrem osób korzystających z pomocy i ochroną ich dóbr osobistych (art. 100 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej). Kierując się właśnie tą przesłanką ustawodawca w art. 101 ust. 3 przyjął, że w przypadkach szczególnie uzasadnionych sytuacją osobistą osoby ubiegającej się o świadczenie oraz w sprawach niecierpiących zwłoki, właściwa miejscowo jest gmina miejsca pobytu tej osoby (por. postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 1 grudnia 2010 r., sygn. akt I OW 143/10, LEX nr 741739). Artykuł 101 ust. 3 u.p.s. pozwala więc na ustalenie innej właściwości miejscowej organu tylko wówczas, gdy sytuacja osobista strony odbiega od powszechnie występującego w tego rodzaju sprawach niedostatku środków utrzymania lub trudnej sytuacji materialnej ubiegającego się o świadczenie, w tym gdy wnioskodawca z obiektywnych przyczyn nie ma możliwości ubiegać się o przyznanie świadczenia w organie, którego właściwość wynikałaby z przepisu art. 101 ust. 1 lub ust. 2 u.p.s. (postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 23 lutego 2011 r., sygn. akt I OW 186/10, LEX nr 1070880 i postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 29 kwietnia 2020 r., sygn. akt I OW 261/19, LEX nr 3009439). Oceniając całokształt sytuacji, jak również odległość pomiędzy obiema gminami NSA uznał, że występują przesłanki nakazujące odstąpienie od właściwości miejscowej opartej na ostatnim miejscu zameldowania i posłużenie się w drodze wyjątku właściwością opartą na miejscu aktualnego pobytu.